

ET SOCIALT OG ØKOLOGISK LIGEVÆGTSSAMFUND - ALTERNATIVETS VISION FOR EN NY ØKONOMI

Version 1.0 – udarbejdet af Alternativets økonomiske fagråd, sept. 2026

Vi mennesker er kloge nok til at have skabt komplekse systemer og opnået en fantastisk produktivitet; vi er helt sikkert også kloge nok til at sikre, at alle får del i vores rigdom, og vi er helt sikkert også kloge nok til at forvalte den natur, vi alle er afhængige af, på en bæredygtig måde. /Donella Meadows

1) Økonomi som instrument for den grønne omstilling

Omstillingen til et samfund, som holder sig indenfor de ni planetære grænser og samtidig skaber social tryghed for alle, er den største og mest hastende opgave, menneskeheden nogensinde har stået overfor.

I Alternativet ønsker vi derfor en ny økonomisk retning, hvor økonomisk vækst ikke længere er målet for Danmark, men økonomien i stedet tjener en fokuseret og velordnet omstilling til et bæredygtigt samfund.

Vi arbejder for en økonomi, der måles ved opnåelsen af social og materiel tryghed, personlig og kollektiv udvikling og grønne fremskridt – ikke i BNP. Vores anvendelse af samfundsmæssige og naturgivne ressourcer er et fælles anliggende. På tværs af virksomheder, offentlig sektor og civilsamfund skal det være gennemsigtigt og nemt at forstå, hvordan samfundets produktion bliver til og hvordan de skabte værdier overordnet set anvendes og fordeles. Samarbejdet mellem samfundets sektorer er tæt og fleksibelt. Skat er ikke en straf, men er ligesom økonomiens generelle indretning et udtryk for fællesskabets vilje og ansvar.

Alternativets politiske økonomi er inspireret af tidens stærke strømninger indenfor ny økonomisk tænkning, som økologisk økonomi, trivselsøkonomi, postvækst / de-growth økonomi og doughnut-modellen. Som flere af tidens grønne økonomer tror vi på, at et godt planlagt og demokratisk styret opgør med tidens vækstafhængige kapitalisme vil føre til et langt bedre samfund for det store flertal.

2) Sigtemål for Alternativets politiske økonomi

Et samfund i ligevægt forudsætter et nyt formål og en ny tilgang til økonomi og økonomisk politik, skatte- og fordelingspolitik mm. Alternativets politiske økonomi gør op med målet om økonomisk vækst og fortsat ophobning og koncentration af kapital, som hverken klima, natur eller vores demokrati kan holde til.

Alternativets politiske økonomi sigter efter, at:

- a) Alle mennesker i Danmark har en personlig indkomst, som sikrer, at de kan leve en økonomisk og socialt tryk tilværelse.
- b) Danmarks produktion, forbrug og investeringer bidrager til nedbringelse af den globale opvarmning, fremmer livsvilkårene for alle jordens arter og holder sig indenfor vores andel af planetens bæreevne og de fælles biofysiske grænser.
- c) Vi har et rummeligt og fleksibelt arbejdsmarked, som sikrer, at alle har muligheden for at indgå i meningsfulde arbejdsfællesskaber, hvor deres personlige og faglige evner kan komme til udfoldelse.
- d) Samfundets ressourcer anvendes bedst muligt via demokratisk styrede investeringer i nøgleindustrier, regulering af det finansielle system og ny teknologi med henblik på at fremme en mere resilient, kooperativ og cirkulær økonomi og flere ressourceeffektive fælles løsninger (= mere FÆLLES rigdom).

- e) Personligt initiativ, iværksætteri og ansvarstagen fremmes og belønnes indenfor rammerne af de øvrige økonomiske og politiske mål.
- f) Samfundets sociale, kulturelle og demokratiske udvikling er en gennemgående prioritet, som vi tror, langt de fleste danskere kan samles om.

Økonomien bygger på tre indbyrdes afhængige ressourcer: fysiske / materielle ressourcer, biologiske ressourcer og menneskelige ressourcer. De menneskelige ressourcer – viden, færdigheder, dannelse, dømmekraft og evnen til fællesskab og samarbejde – er forudsætningen for at skabe, anvende og udvikle samfundets øvrige ressourcer.

Nærværende vision beskriver en samfundsøkonomi, hvor ovenstående mål og principper er søgt opfyldt.

3) Den overordnede vision – et demokratisk, socialt og økologisk ligevægtssamfund

Det fremtidige samfund, vi i Alternativet ser for os, kan betegnes som et *demokratisk, socialt og økologisk ligevægtssamfund*. Det er et samfund, hvor vi anvender både menneskelige, naturlige og materielle ressourcer bæredygtigt og meget klogere end i dag, og som læner sig op ad al den viden vi har om, hvad der skaber menneskelig mening, livsfylde og lykke.

Det er et samfund, hvor vi sammen passer på planeten og alle levende væsener på den, så fremtidige generationer kan leve, næres og glædes over klodens naturlige skønhed og rigdom. Som utallige led i menneskeslægten før os har kunnet.

Visionen beskriver, hvordan vi kan producere og forbruge og styre samfundets investeringer indenfor de planetære grænser, når de nødvendige politiske tiltag *er* implementeret. Teksten beskriver derimod *ikke* vejen derhen. De politisk-økonomiske forslag og strategier, der skal til for at realisere visionen, arbejder Alternativet løbende med.

En stor del af den nye økonomi vil ligne den økonomi, vi har i dag. Det vil stadig være private virksomheder, som sørger for en stor del af produktion, distribution og salg af varer. De fleste vil stadig eje deres egen bolig og den daglige udveksling af varer og tjenesteydelser vil fortsat finde sted via markedet. Den offentligt ejede del af økonomien vil formentlig fylde lidt mere end i dag, men en større del af de produktive og omsorgsrelaterede aktiviteter vil finde sted i lokale virksomheder og i civilsamfundet, ofte med et helt eller delvist socialøkonomisk sigte.

Det finansielle system og pengeskabelsen vil være underlagt en tæt politisk styring, som afspejler de politisk vedtagne prioriteringer for samfundets investeringer, erhvervsudvikling, jordfordeling, teknologiudvikling og teknologianvendelse mm.

Den indenlandske produktion af fødevarer vil – på linje med kollektiv trafik, public-service medier og kultur - være underlagt overordnede politiske prioriteringer, som omfatter levedygtige lokalsamfund, social rummelighed og forsyningssikkerhed.

I det sociale og økologiske ligevægtssamfund vil der fortsat være en betydelig skattefinansieret offentlig velfærd. Organiseringen af den offentlige service vil være mere transparent og inddragende og indrettet, så der gives mulighed for større lokal styring og variation af fx skoler og institutioner.

Visionen - Alternativets økonomiske fremtidsbillede - hviler på en levende balance mellem individuel frihed og forpligtethed overfor samfundet og det fælles naturgrundlag. Gennem undervisning og oplysning om

vores fælles planet og økosystemer, vores fødevarerproduktion, forsyningskæder og samfundsstruktur er der blevet skabt et fælles videnskabsmæssigt afsæt for et levende demokrati på flere niveauer.

Alternativets økonomiske fremtidsbillede kan ikke *i sin helhed* gennemføres uden ændringer i EU, som peger i samme retning, men visionen angiver en kurs for det politiske arbejde både nationalt og internationalt.

Nedenfor følger beskrivelser af nogle bærende dele af Alternativets vision for en ny økonomi samlet under tre hovedtemaer: 1) vores forbrug, 2) vores produktion og 3) vores samfundsøkonomiske strukturer.

4) Fremtidens forbrug - fra mere til bedre

Kapitalismen begrænser, hvad vi kan opnå som samfund – fordi langt størstedelen af investeringerne handler om at maksimere profit i stedet for at løse fundamentale sociale udfordringer. Samfundet har ikke kontrol over den produktive kapacitet, så i stedet for betalbare boliger og grøn omstilling får vi privat produktion og luksus overforbrug. /Jason Hickel

Omstilling fra et samfund drevet af økonomisk vækst til et samfund i økologisk ligevægt fordrer, at vi i et rigt samfund som det danske skal skrue markant ned for forbruget af ikke-fornybare materialer, inkl. fossil energi, og de heraf frembragte produkter, som vi som samfund og per borger i gennemsnit anvender.

Vores forbrug vil ændre karakter. Rejser med fly, transport med privatbil og et vedvarende højt forbrug af fx tøj, animalske fødevarer, teknik og bolig vil pga. de høje CO₂- afgifter kombineret med kvoter/rationering blive sjældnere. Køb og forbrug af NYE og FLERE ting, som den nuværende økonomi er afhængig af, er afløst af et mere immaterielt forbrug med færre produkter, som til gengæld vil være af højere teknisk og designmæssig kvalitet.

Omstillingen af vores forbrug af daglige fornødenheder og brugsgenstande vil være en stor, men også kærkommen udfordring til vores livsstil og vores kultur som sådan. Når det handler om de ting, som vi omgiver os med, fx tøj, boligudstyr og møbler, findes der produkter med et minimalt klimaaftryk, som på samme tid er smukke, funktionelle, holdbare og til at reparere. Når presset og tilskyndelserne til hele tiden at købe (nye) ting er svækket, bl.a. med et forbud mod visse reklamer, kan det åbne op for andre, mindre materielle, mere sociale, kulturelle, naturmæssige og åndelige sider af tilværelsen.

Den politiske omstilling har skabt ligevægt, hvor enhver borger nyder økonomisk tryghed, så han eller hun ud af egen indkomst kan dække alle basale behov. Med til denne økonomiske lighed og tryghed hører at kunne betale en sund, tidssvarende bolig, at kunne købe sund og varieret mad og foretage de anskaffelser og deltage i de kulturelle og sociale aktiviteter, som indgår i den generelle norm for et godt, aktivt og socialt liv.

Den grønne omstilling er gået hånd i hånd med større lighed i de personlige indkomster via en mere progressiv indkomst- og formuebeskatning og indførelsen af en garanteret basisindkomst. En statslig opsparingsfond, som omfatter alle, vil borgerne kunne trække på, når de har brug for eller ønsker sig en pause fra betalt arbejde. Udover dette er arbejdstiden nedsat til typisk 30 timer om ugen og der er indført andre tiltag, der øger fleksibiliteten.

5) Fremtidens produktion – indenfor planetens grænser

Forbrug og produktion går hånd i hånd i det bæredygtige ligevægtssamfund inden for planetens grænser.

Produktion skal her opfattes i bred forstand, som aktiviteter, som også omfatter udvikling og reproduktion af de menneskelige forudsætninger for en bæredygtig økonomi. Uddannelse, dannelse, omsorg, forskning, kultur og fællesskaber er derfor en væsentlig del af den samfundsmæssige produktion.

Danmark har fortsat eksportorienterede, højteknologiske og videnstunge virksomheder, som står for en væsentlig del af valutaindtjeningen. Samtidig er der en betydelig variation i det lokale og regionale erhvervsliv, hvor nye former for kooperativer (andels- og medarbejderejede) virksomheder eksisterer side om side med private og offentligt ejede virksomheder. Der er stadig brug for og plads til den private iværksætter og for at innovative virksomheder kan vokse sig store og sikre kommerciel udnyttelse og udbredelse af ny viden og innovation.

Fødevarer, landbrug, skovbrug og fiskeri

I fremtiden udnytter vi Danmarks gode jord, vådområder og kyster, så land- og skovbruget og fiskeriet har et minimalt klimaaftryk, hvis ikke ligefrem et negativt aftryk, og er med til at genskabe biodiversitet og en rig natur tilgængelig for alle.

Landbruget er skiftet til 100 pct. økologisk og regenerativ drift, hvor der ikke længere anvendes kunstgødning og udvaskningen af nærings- og giftstoffer til (vand)miljøet er minimal.

Landbruget er indrettet, så det fremstiller en mangfoldighed af sunde og friske fødevarer.

Fødevarer sikkerhed, sæsonbetinget variation og stabile og tilgængelige priser er væsentlige mål. Den største del af landbrugsarealet vil blive brugt til grøntsager og frugt, men der vil også være plads til en animalsk produktion med høj dyrevelfærd, som forsyner hjemmemarkedet med mælk, ost og kød af højeste kvalitet.

Med de stigende temperaturer og adgangen til billig vedvarende energi vil landbruget kunne producere en bredere vifte af fødevarer - og i længere sæsoner - end vi har set tidligere. Afgrøder og produkter som fx tomat, asparges og vin og en mangfoldighed af frugter, bær og næringsrige kornsorter vil i fremtidens Danmark kunne produceres med højt udbytte og i høj kvalitet.

Paletten af traditionelle danske afgrøder, heriblandt de almindeligste kornsorter, rod- og bælgfrugter, kål mm., er udviklet og udvidet, så udbytte og kvalitet fører til øget anvendelse i både danske og udenlandske køkkener. Afgrøder som hamp og hør dyrkes mere pga. af deres mange anvendelsesmuligheder som grundmateriale indenfor bl.a. byggeri, tekstiler og bioplast.

Den økologiske og regenerative drift er blevet økonomisk bæredygtig, idet den understøttes af ny teknologi og nye forretningsmodeller, som har skabt flere arbejdspladser på landet og samtidig sikrer en genopblomstring af de små landsbysamfund, inklusive skoler, erhverv og service. Sammensætningen af landbrug har udviklet sig til et økosystem af mange mindre, specialiserede brug suppleret med større bedrifter, som samarbejder om udvikling af nye dyrknings- og produktionsmetoder. Landbruget forventes at anvende op til 30 pct. af landets areal (mod 60 pct. i dag).

Skovbruget er baseret på fredskov, hvor størstedelen henligger som urørt vild natur med naturlige næringscykler og en mindre del driftes (regenerativt) med produktion af gavntræ af høj kvalitet for øje. Der arbejdes langsigtet med skovens resiliens og påvirkninger gennem brugen af en mangfoldighed af træsorter og beplantningstyper.

Mindst 30 pct. af Danmarks areal er udlagt til skov, mens våd-, eng- og overdrevsområder udgør op til 10 pct. Andelen af strengt beskyttet natur, dvs. natur uden skovdrift eller anden udnyttelse, udgør på tværs af naturtyper mindst 10 pct, typisk i form af naturnationalparker indrettet på den vilde naturs præmisser.

Fiskeriet er omlagt, så det primært retter sig mod hjemmemarkedet. En stor del af fangsten foregår som nænsomt, kystnært fiskeri, som igen er blevet muligt som følge af stop for udledning af næringsstoffer og miljøgifte i naturen.

Kvotesystemet er omlagt, så der i fremtiden vil være langt flere selvstændige fiskere og fiskerlaug, som fisker kystnært og uden brug af bundtrawl og fra mindre kuttere. Denne omlægning har, ligesom med landbruget, medvirket til at styrke de små havne og lokalsamfundene omkring dem, med mere erhvervsaktivitet og handel og flere mennesker.

Daglige forbrugsvarer

I Alternativets vision for et bæredygtigt samfund vil en markant større del af forbrugsvarer og produkter til både husholdninger, pleje- og sundhedssektor, uddannelser og erhvervslivet i fremtiden kunne fremstilles af organiske materialer som biprodukter fra land- og skovbrug. Produkter, som fortsat indeholder fx plast eller andet fossilholdigt eller ikke fornybart råmateriale, vil med omlægning af afgiftssystemet blive meget dyrere end i dag.

Samtidig vil anvendelsen af plast og andre olieholdige materialer kunne begrænses væsentligt gennem udvikling af nye materialer og designløsninger, så råmaterialet kan genanvendes flere gange og til slut indgå i energiproduktionen med minimal udledning af CO₂ og partikler.

Allerede i dag er der gode alternativer til tøj, møbler, boligudstyr og værktøj fremstillet af plast (træ / træfiber, hamp og hør fx). Allerede i dag kan producenterne af fx IT-udstyr og husholdningsapparater stoppe med at indbygge forældelse i deres produkter og i stedet gøre dem lette og billige at vedligeholde, reparere og forny.

Daglige forbrugsgoder som tøj, udstyr til hjemmet, IT-udstyr, værktøj etc. er blevet af bedre kvalitet, da markedet har reageret på, at produkter af dårlig kvalitet og kort holdbarhed er blevet uforholdsmæssigt meget dyrere som følge af CO₂-afgifter og andre afgifter og regulering. Det er blevet sund fornuft at købe langtidsholdbar kvalitet, som det kan betale sig at vedligeholde, reparere og renovere.

Byggeri og byggematerialer

Byggeriet er på linje med landbruget en af de samfundssektorer med det største klimaaftryk. De materialer, som anvendes i det gængse nybyggeri – beton, glas, gips, plast og metaller – kræver store mængder fossil energi at fremstille.

I Alternativets vision for fremtidens ligevægtssamfund er nybyggeri blevet sjældent og dyrt og typisk i mindre skala. Dels fordi anvendelsen af vores arealer i højere grad vil blive forbeholdt skov og naturområder, det nye bæredygtige landbrug og diverse fælles funktioner, dels fordi genbrug, omdannelse og renovering af eksisterende byggerier udvikles med nye bæredygtige og konkurrencedygtige løsninger. I ligevægtssamfundet vil nybyggeriet primært bestå af organiske og fornybare materialer som træ, ler, halm og hamp.

En hel del af de materialer og den viden og teknologi, som kræves til fremtidens byggesektor, har vi allerede udviklet og afprøvet. Potentialer, som er blevet fremmet af afgiftsomlægning, politisk prioritering og standardisering samt udbredelse og skalering af organiske byggematerialer og bæredygtig byggeskik.

Teknologi og energi

I Alternativets bud på fremtidens sociale og økologiske ligevægtssamfund vil teknologien spille en central og frigørende rolle, idet data, AI og digitale løsninger nu bruges til fællesskabets bedste.

Ligevægtssamfundet er baseret på en gennemført elektrificering af energiforsyning og forbrug, hvor fossile brændsler og biomasse er udfaset. Vind og sol, suppleret med geotermi og samarbejdet med vores nordiske naboer og deres vandkraft, sørger for fuld selvforsyning af energi. Det danske el- og energinet er udviklet, så både transportmidler, decentrale batterier og fjernvarmesystemet kan anvendes til oplagring af energi.

Under demokratisk styring og med fuld transparens har AI og robotisering mv. øget (ressource)effektivitet, kvalitet og produktivitet indenfor en lang række erhverv og funktioner. Det har frigjort tid og forkortet den gennemsnitlige arbejdstid og ført til, at omsorg og sociale og kulturelle aktiviteter fylder meget mere i samfundslivet. Gennem demokratisk samfundsmæssig styring fremmes de teknologier, som bedst understøtter lokalt ejerskab og kontrol, kreativitet og samarbejde i arbejdslivet.

Endvidere har mindskelsen af produktion og forbrug, flytning fra personbiltransport til kollektiv transport og mindre nybyggeri o.a. reduceret det samlede energibehov.

6) Omstilling af vores økonomiske struktur

Samfundsøkonomien er blevet et fælles anliggende, præget af en løbende samtale om, hvordan de forskellige ressourcer (arbejdskraft, energi, råstoffer, teknologi) og behov (materiel tryghed, resiliens, social og økologisk ligevægt) i økonomien spiller bedst muligt sammen.

Ny teknologi har samtidig betydet frigørelse af menneskelige ressourcer og tid til læring, dannelse, omsorg, kreativitet og deltagelse, så produktivetsgevinster ikke alene bruges til mere materiel produktion.

Arbejde, omsorg og skat

En optimal anvendelse af AI, robotter, IOT og andre teknologier muliggør et samfund, hvor arbejde som produktion og arbejde som reproduktion og omsorg vil kunne integreres på en helt ny måde i forhold til i dag. Arbejdstiden vil generelt være kortere og mere fleksibel for de fleste. Det har ført til et helt nyt og mere flydende arbejdsbegreb, som giver den enkelte borger mulighed for at sammensætte sin hverdag mere smidigt, mere meningsfuldt og sundt.

Behovet for at være fast til stede på ens (løngevende) arbejdsplads vil være mindre og på langt de fleste arbejdspladser vil der være tid og overskud til at rumme kollegaer med særlige behov. At indrette sit arbejdsliv, så det er muligt at drage omsorg for familiemedlemmer og/eller yde en social eller kulturel indsats i lokalsamfundet anses for værdifuldt og understøttes af den Garanterede Basis Indkomst for alle borgere fra 15 / 18 år, suppleret med den statslige opsparingsfond, der understøtter pauser i arbejdslivet.

Skatte- og pengesystemet er indrettet, så det afspejler målet om ligevægt indenfor de planetære grænser. Indkomst-, bolig- og formuebeskatningen er tænkt sammen i et skattesystem, som sikrer samfundet mod for stor ulighed. Det er blevet et løbende politisk tema, hvor store lønforskelle, der er rimelige i et samfund, hvor ligevægt og effektiv, socialt retfærdig og ansvarlig ressourceanvendelse er udgangspunktet.

Danmark er fortsat en del af den globale økonomi og de internationale finansielle systemer, men det styrende formål er balance og robusthed, ikke vækst og markedsdominans. Den danske handel er i balance med udlandet og danske udlandsinvesteringer har først og fremmest som formål at sikre robuste forsyningskæder og pensionsudbetalinger og som led i overførsel af dansk viden og teknologi, der kan fremme andre landes grønne omstilling. Samarbejdet omkring skatte- og pengesystemerne er blevet tættere for at undgå skattely, monopoldannelse og finansiering af virksomheder og brancher, der modarbejder den grønne omstilling.

Sammen med CO2- og andre afgifter, personlige kvoter og rationering drejer den progressive beskatning forbruget fra materielt til immaterielt forbrug og afspejler således en samfundsmæssig prioritering af uddannelse, kultur, omsorg og sundhed.

I ligevægtssamfundet er der gjort op med den uregulerede pengeskabelse og gældsstiftelse og forrentning styres indenfor politisk fastsatte rammer. Det har betydet, at der kun er et mindre antal private banker tilbage, som primært servicerer den internationalt orienterede del af erhvervslivet. Borgernes behov for almindelige bankforretninger, opsparing og (mindre) lån varetages af en statslig bank / sparekasse, som alle borgere har en personlig og gebyrfri konto hos.

Overgang, organisering og ejerforhold

Risikoen for klimakollaps er akut og kræver, at vi gennemfører omstillingen til et fossilfrit ligevægtssamfund hurtigt, med en høj grad af demokratisk politisk styring og samtidig sikring af alle borgeres materielle tryghed og deltagelse. Omstillingen vil medføre store ændringer i erhvervsstrukturen, på arbejdsmarkedet og i måden, vi finansierer og styrer samfundets produktion og velfærd på.

Et afgørende element i fremtiden er en GRØN JOB & UDDANNELSESGARANTI, som i kombination med en garanteret basisindkomst sikrer, at alle borgere nyder social og økonomisk tryghed under forandringerne og i de tiltag, der løbende iværksættes.

De kendte selskabsformer – aktieselskaber, fondsejede virksomheder etc. – vil fortsat være almindelige, men der er sket en demokratisering af erhvervslivet gennem støtte til medarbejderes (med)ejskab, kooperativer, borgerdrevne virksomheder og grønne iværksættere. De offentlige velfærdsinstitutioner vil i vid udstrækning være organiseret som partnerskaber mellem stat, region eller kommune, foreninger og virksomheder, idet velfærd i højere grad bygger på relationer og konkret ansvar og samarbejde fremfor systemer. En mere holistisk problemløsning har brudt med de hidtidige siloer, så aktører fra den offentlige, private og civile sektor arbejder sammen – nogle gange i adhoc-strukturer, andre gange indenfor rammerne af fælles, såkaldte 4. sektorvirksomheder.

Offentlige investeringer går udelukkende til aktiviteter og infrastruktur, der sikrer en socialt og økologisk ansvarlig økonomi, herunder til den prioritering af uddannelse, oplysning og (demokratisk) ledelse, som er et centralt perspektiv for visionen. Den statslige erhvervs- og planpolitik giver vedvarende støtte til omstilling og videreudvikling af jordbruget, byggeriet og anden produktion, kollektiv trafik og infrastruktur. Uddannelses- og kulturpolitikken er styrket og bredt ud, så den rammer flere og skaber lokal uddannelsesmæssig, social og kulturel udvikling.

Også i landbruget og i fiskeriet er der en varieret ejerstruktur, der gør det nemt for unge at blive landmænd og/eller fiskere og at indgå i forskellige typer af produktive fællesskaber. For at sikre dette er størstedelen af Danmarks jordbrugsareal overgået til en model, hvor jorden ejes af staten og den enkelte bedrift drives af forpagtere. Skiftet fra privat til statsligt ejerskab er en konsekvens af den store gæld og høje kapitalisering, som jordbruget har lidt under og været begrænset af i årtier.

Positive sociale og kulturelle effekter

Visionens (gradvise) realisering vil – udover en produktion og et forbrug indenfor planetens bæreevne – have flere positive afledte effekter. Blandt de vigtigste er mere økonomisk lighed, sundere fødevarer og en mere aktiv livsførelse for flere. Borgerne får mere tid og frihed til at forfølge egne interesser, til at (videre-) uddanne sig og til at indgå i fællesskaber. Mulighederne for at indgå i praktiske og meningsgivende fællesskaber vil blive mange flere og de vil favne både sociale, kulturelle, politiske og/eller produktive aktiviteter. Flere praktiske og nære relationer betyder mindre ensomhed og mere samhørighed som i sin tur

vil betyde mindre sygdom (færre livsstilssygdomme), mindre kriminalitet og mere tid og overskud til at yde omsorg for andre. Et stærkere civilsamfund vil kunne betyde en væsentlig aflastning af systemvelfærden.

/Alternativets økonomiske fagråd, september 2026